

24.11.2010

Dnro 3001/4/10

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Jussi Pajuoja

Esittelijä: Tarkastaja Kari Huttunen

ANASTETTU AUTO UNOHTUI POLIISIN HALTUUN

1 KANTELU

A arvosteli 3.9.2010 saapuneessa kirjeessään poliisin menettelyä ilmoittaa anastetun autonsa löytymisestä.

A kertoi, että hänen autonsa anastettiin 12.11.2009. Tieto auton löytymisestä oli tullut A:lle 2.9.2010 kun hän oli saanut postitse Järvenpään teknisen keskuksen lähettämän auton siirtokehotuksen. A:n soitettua Riihimäen poliisille auton löytymisestä poliisimies oli todennut *"eikö kukaan ole ilmoittanut Sinulle, että auto on löytynyt jo 16.11.2009."* A:n mukaan Riihimäen poliisin tiedoissa kuulemma luki, että he ovat soittaneet A:lle marraskuussa 2009, mutta eivät olleet saaneet häntä kiinni. A kertoi lisäksi, että Riihimäen poliisista soitettiin alkukeväällä 2010 ja tiedusteltiin, oliko auto löytynyt. A arvosteli poliisin sisäistä viestintää ja menettelyä ilmoittaa auton löytymisestä. A kertoi haluavansa korvausta jouduttuaan olemaan 10 kuukautta ilman autoa.

3 RATKAISU

Keski-Uudenmaan poliisilaitoksella meneteltiin lainvastaisesti laiminlyömällä ilmoittaa anastetun auton löytymisestä asianomistaja A:lle ja Kanta-Hämeen poliisilaitokselle. Vastuussa menettelystä olivat erityisesti rikoskomisario B ja rikosylikonstaapeli C.

Perustelen ratkaisuani seuraavasti.

3.1 Tapahtumatiedot

A teki 13.11.2009 Riihimäen poliisiasemalle ilmoituksen autonsa (- - -) anastamisesta. Asiasta kirjattiin Kanta-Hämeen poliisilaitoksen tutkintailmoitus (- - -) ja autosta tehtiin etsintäkuulutus. Tutkinnanjohtajana oli rikosylikonstaapeli D ja tutkijana vanhempi konstaapeli E.

Anastettu auto löytyi Tuusulasta 16.11.2009. Keski-Uudenmaan poliisipiirissä kirjattiin 16.11.2009 tutkintailmoitus nimikkeellä "vieraan piirin anastetun ajoneuvon löytyminen" (- - -). Ilmoituksen mukaan *"Riihimäeltä anastettu auto (- - -) on löydetty (16.11.2009 klo 03.15) Tuusulasta, - - -. Liittyy ilmoitukseen - - -. Auton omistajaa (A:n nimi) ei tavoitettu puhelimitse. Tutkijalle ei ilmoitettu. Ajoneu-*

voetsintä jätettiin voimaan toistaiseksi." Ilmoitusasian tutkinnanjohtajana oli rikoskomisario B ja tutkija rikosylikonstaapeli C.

E soitti alkukevästä 2010 asianomistaja A:lle tiedustellen autosta. Tutkintailmoitukseen on tehty merkintä "17.2.2010. *Ei havaintoja eikä ilmoituksia autosta.*" Asiakirjojen mukaan tutkinnanjohtaja D teki 17.2.2010 esitutinnan keskeytyspäätöksen merkiten "*Ei havaintoja autosta.*"

Anastetun auton löytymisestä tehtiin ilmoitus Kanta-Hämeen poliisilaitokselle elokuun lopulla 2010. Tuolloin C kertoi lähettäneensä viestin Kanta-Hämeen poliisilaitokselle E:lle, joka kertoi saaneensa 30. tai 31.8. sähköpostiviestin auto löytymisestä ja etsintäkuulutuksen perumisen tarpeesta.

E peruutti 1.9.2010 etsintäkuulutuksen. E ei ilmoittanut auton löytymisestä A:lle, joka kertomansa mukaan sai tiedon asiasta 2.9.2010 postitse tulleen auton siirtokehotuksen myötä.

3.2

Lausunnot ja selvitykset

3.2.1

Kanta-Hämeen poliisilaitoksen lausunto

Lausunnon mukaan ilmoitus auton löytymisestä joko auton omistajalle tai jutun tutkijalle on jäänyt Keski-Uudenmaan poliisilaitoksessa tekemättä, josta on ollut seurauksena auton palauttamisen viivästyminen.

3.2.2

Kanta-Hämeen poliisilaitoksen selvitys

Vanhempi konstaapeli E totesi selvityksessään saaneensa tutkittavakseen moottorikulkuneuvon käyttövarkauden, joka oli tapahtunut 12.–13.11.2009. Ajoneuvo oli syötetty etsintään 13.11.2009 lisätiedoin, että kun auto löytyy, yhteys asianomistajaan, joka on tavattavissa päivittäin kello 14.30 jälkeen. E kertoi soittaneensa asianomistajalle alkukevästä 2010 tiedustellen, oliko hän saanut autosta tietoa. Koska autosta ei ollut tullut tietoa, E keskeytti 17.2.2010 tutkinnan odottamaan uusia havaintoja. E kertoi saaneensa 30. tai 31.8.2010 sähköpostia Keski-Uudenmaan poliisilaitokselta, että auto oli edelleen etsinnässä ja etsinnän voisi perua, koska auto on heidän toimestaan löytynyt. E perui etsinnän 1.9.2010 siinä uskossa, että Keski-Uudenmaan poliisilaitokselta ilmoitetaan autosta myös asianomistajalle. E totesi, että mikäli olisi saanut tiedon asiasta, olisi hän tutkijana ilmoittanut asianomistajalle, mistä auton voisi hakea.

3.2.3

Keski-Uudenmaan poliisilaitoksen lausunto

Poliisilaitoksen lausunnossa todetaan yleisesti, ettei poliisi ole asianmukaisesti ja riittävän ajoissa ilmoittanut asianomistajalle auton löytymisestä. Tieto auton löytymisestä on ollut Keski-Uudenmaan poliisilaitoksella heti löytymisen jälkeen. Lausunnossa viitattiin kantelijan kertomaan, jonka mukaan Riihimäen poliisilla oli jo marraskuussa 2009 tieto ajoneuvon löytymisestä.

Lausunnon mukaan poliisin ohjeistuksessa ei ole selkeää määräystä siitä, onko etsinnässä olleen ajoneuvon löytymisestä asianomistajalle ilmoittaminen rikosta alun perin tutkivan poliisilaitoksen vai löytymispaikan poliisilaitoksen velvollisuus. Poliisilaitos katsoi, että nyt kyseessä olevassa tapauk-

nessa ilmoittamisvelvollisuus oli molemmilla poliisilaitoksilla. Hyvän hallintotavan mukaista olisi ollut sopia, kumpi poliisilaitos asiasta ilmoittaa. Nyt asia on jäänyt epämääräisen viestinnän varaan. Vastaisessa toiminnassaan poliisilaitos tulee kiinnittämään tutkijoiden huomiota tiedonkulun varmistamiseen alkuperäisen ilmoituksen laatineen poliisilaitoksen tutkijoille ja varmistamaan asianomistajalle menevän ilmoituksen perillemenon.

3.2.4

Keski-Uudenmaan poliisilaitoksen selvitys

Rikoskomisario B totesi, että etsintäkuulutetun, anastetuksi ilmoitetun ajoneuvon löytymisestä ilmoitetaan aina kuuluttavalle yksikölle joko puhelimitse tai sähköpostilla. Tämän jälkeen auton löytymisestä laadittu sekalaisilmoitus (S) suljetaan poliisiin PATJA-järjestelmässä merkinnällä (TP) toimenpide suoritettu. Tämän jälkeen tutkinnanjohtaja allekirjoittaa päätöksen ja asiakirjat talletetaan pöytäkirja-arkistoon.

B viittasi A:n kertomaan, jonka mukaan Riihimäen poliisista on vastattu *"eikö kukaan ole ilmoittanut Sinulle, että auto on löytynyt jo 16.11.2009."* Edelleen A kertoi, että hänen kanssaan keskustelleen poliisimiehen tiedoissa oli lukenut soitosta A:lle silloin marraskuussa 2009, mutta häntä ei ollut saatu kiinni. B katsoi, että Kanta-Hämeen poliisilaitoksella on ollut vastuu esitutkinnan toimittamisesta ja siihen liittyvistä toimenpiteistä, esitutkinnan keskeyttämisestä ja asianomistajalle ilmoittamisesta, kun ajoneuvo on löytynyt.

Rikosylikonstaapeli C totesi, että sekalaisilmoitus vieraan piirin anastetun ajoneuvon löytymisestä (--) on tehty normaalikäytännön mukaisesti. Tämän lisäksi asiasta ilmoitetaan jutun tutkijalle joko sähköpostitse tai puhelimitse. C ei voinut sanoa, onko ilmoitus tutkijalle tehty.

Asia on tullut uudelleen esille syyskuussa 2010, kun tuli ilmi, että kyseinen ajoneuvo on jo pitkään seissyt poliisilaitoksen lähistöllä olleella pysäköintialueella. Tuolloin C oli yrittänyt ottaa yhteyttä ajoneuvon omistajaan siinä onnistumatta. C kertoi laittaneensa tiedon jutun tutkijalla Kanta-Hämeen poliisilaitokselle ja maininneensa, että auto oli edelleen etsinnässä, ja että hän ei ollut saanut yrityksistä huolimatta yhteyttä auton omistajaan. Tämän jälkeen hän päätti S-ilmoituksen esitutkinnan normaalikäytännön mukaisesti.

C totesi, ettei hän voinut lausua auton löytymishetkeen liittyvistä tapahtumista, koska ei ole käsitellyt po. ilmoitusta. C:n mukaan on ilmeistä, että tiedonkulku on jossakin vaiheessa katkennut, mutta hänellä ei ollut tietoja tämän seikan selvittämiseksi.

3.3

Säännökset

Esitutkintalain (449/1987) 2 §:n mukaan poliisin on toimitettava esitutkinta, kun sille tehdyn ilmoituksen perusteella on syytä epäillä, että rikos on tehty. Esitutkinta on toimitettava ilman aiheetonta viivytystä (6 §). Asianosaisella on oikeus saada tietoonsa, mitä esitutkinnassa on käynyt ilmi, niin pian kuin siitä ei voi aiheutua haittaa rikoksen selvittämiseksi (11 §). Esitutkintaa johtaa tutkinnanjohtaja (14 §).

Valtion virkamieslain (750/1994) 14 §:n mukaan virkamiehen on suoritettava tehtävänsä asianmukaisesti ja viivytyksettä.

3.4

Ratkaisu

3.4.1

Menettely Kanta-Hämeen poliisilaitoksella

Totean, että tieto anastetun auton löytymisestä meni Kanta-Hämeen poliisilaitokselle elokuun lopulla 2010. Keski-Uudenmaan poliisilaitos lausunnossaan ja B selvityksessään viittasivat kantelukirjoituksen tietoihin, jonka mukaan asia olisi ollut tiedossa Riihimäen poliisilla jo marraskuussa 2009. Tätä käsitystä on kuitenkin pidettävä virheellisenä, sillä asiassa voidaan epäilyksettä päätellä, että kantelijan Riihimäen poliisilaitokselta saamat tiedot olivat peräisin kaikesta poliisille kertyneestä tutkintaineistosta. Kanta-Hämeen poliisilaitoksen tietämättömyyttä auton löytymisestä osoittaa vääjäämättä myös E:n helmikuussa 2010 tekemä, autoa koskeva tiedustelu A:lta.

Totean, ettei Kanta-Hämeen poliisilaitoksella toimitettu esitutkinta anna puoleltani aihetta muuhun kuin, että otan arvioitavaksi E:n menettelyn ilmoittaa auton löytymisestä A:lle.

E kertoi olleensa siinä uskossa saatuaan tiedon auton löytymisestä, että Keski-Uudenmaan poliisilaitokselta ilmoitetaan autosta myös asianomistajalle. Mikäli hän olisi saanut tiedon asiasta, olisi hän tutkijana ilmoittanut asianomistajalle, mistä auton voisi hakea. C taas kertoi maininneensa viestissään, ettei asianomistajaan ole saatu yhteyttä.

Totean, että E:n tehtäviin esitutkinnassa kuului ilmoittaa anastetun omaisuuden löytymisestä asianomistajalle. Kun tässä tapauksessa kyse oli henkilöautosta, välitön ilmoittaminen oli erityisen aiheellista. Käsitykseni mukaan E:n olisikin tullut menetellä huolellisemmin ja varmistaa käsityksensä siitä, että asianomistajalle oli tehty ilmoitus. Vaikka auton anastuksesta oli kulunut jo yli yhdeksän kuukautta, ilmoitus olisi tullut tehdä heti. Näin menetellen A olisi todennäköisesti saanut tiedon hieman aikaisemmin poliisilta eikä postin välityksellä.

3.4.2

Menettely Keski-Uudenmaan poliisilaitoksella

A:n auto löytyi Keski-Uudenmaan poliisilaitoksen alueelta Tuusulasta noin kolme päivää anastuksen jälkeen. Totean, että tutkintailmoituksesta ilmeneviä poliisin alustavia toimenpiteitä auton löytymisen yhteydessä voidaan pitää asianmukaisina.

Tutkintailmoituksen esitutkintatoimenpiteistä olivat vastuussa tutkinnanjohtaja B ja tutkija C. B kertoi selvityksessään, miten tällaisen asian tutkinnassa meneteltiin. Lisäksi hän viittasi A:n kantelussa oleviin tietoihin ja katsoi, että vastuu asian esitutkintatoimenpiteistä oli Kanta-Hämeen poliisilaitoksella. C viittasi selvityksessään siihen, että tutkintailmoitus on tehty normaalikäytännön mukaisesti ja siihen, että asia oli tullut *uudelleen esille syyskuussa 2010*. C totesi, ettei hän voi lausua auton löytymishetken kuuluvista tapahtumista, koska *ei ole käsiteltyt po. ilmoitusta* ja, että *tiedonkulku asiassa on ilmeisesti katkennut*.

B:n ja C:n selvityksistä on pääteltävissä, ettei Keski-Uudenmaan poliisilaitoksella ole tehty ilmoituksen merkittyjen toimenpiteiden lisäksi muita toimenpiteitä ennen asian ottamista uudelleen käsiteltäväksi elokuun lopulla 2010. Asiaa käsiteltäessä ei tähän viittaaviakaan tietoja ole tullut esiin.

Pidän selvitettyinä, että asianomistaja A:lle ei ole ilmoitettu anastetun auton löytymisestä ennen kuin hän sai siitä tiedon postin välityksellä syyskuussa 2010. Samoin katson selvitettyksi, ettei Kanta-Hämeen poliisilaitokselle ole ilmoitettu anastetun auton löytymisestä ennen elokuun loppua 2010.

Totean, että vastuussa esitutinnan toimittamisesta olivat asemiensa perusteella tutkinnanjohtaja B ja tutkijana toiminut C. Arvioitaessa heidän menettelyään olen huomionut toisaalta ilmoituksen tekemisen merkityksen asianomistajalle ja toisaalta sen, että tiedonkulku oli ilmeisesti katkennut Keski-Uudenmaan poliisilaitoksella.

Katson, että B laiminlöi esitutkintalain mukaisen velvollisuutensa tutkinnanjohtajana johtaa esitutkintaa jättäessään valvomatta, että ilmoituksen edellyttämät esitutkintatoimenpiteet tehtiin ilman aiheetonta viivytystä ja esitutkintalain edellyttämällä tavalla. Kun B laiminlöi virkatehtävien asianmukaisen suorittamisen, hänen menettelyään on pidettävä myös valtion virkamieslain 14 §:n vastaisena.

Katson, että C menetteli esitutkintalain vastaisesti laiminlyömällä ilmoittaa anastetun auton löytymisestä asianomistajalle ja Kanta-Hämeen poliisilaitokselle tai tutkija E:lle. Siten esitutkintaa ei toimitettu lain edellyttämällä tavalla ilman aiheetonta viivytystä. Kun C:n ei voida katsoa suorittaneen virkatehtäviään asianmukaisesti ja viivytyksettä, hänen menettelyä on pidettävä myös valtion virkamieslain 14 §:n vastaisena.

Katson lisäksi, että ilmeinen tiedonkulun katkos Keski-Uudenmaan poliisilaitoksella ei voi vapauttaa B:tä ja C:tä heille lain mukaan kuuluneesta esitutinnan toimittamisesta. Totean, että tapahtumissa oli kyse tavanomaisesta poliisitoiminnasta, jossa päivystysaikana kirjatun tutkintailmoituksen esitutkintavastuu siirtyi alkutoimenpiteiden jälkeen nimetyille tutkinnanjohtajalle ja tutkijalle ja jatkui siihen saakka, kunnes tarpeelliset esitutkintatoimenpiteet oli tehty ja esitutkinta voitiin päättää. Totean vielä, että menettelyn tekee moitittavammaksi se, että ilmoituksen viivästyttämisestä oli ilmeistä haittaa asianomistajalle ja seurausvaikutuksena myös ajoneuvon siirtokehoitus.

3.5

Vahingonkorvaus

Eduskunnan oikeusasiamiehen toimivaltaan ei kuulu vahingonkorvausasioiden käsitteleminen. Asianosaisen tulee käännyä suoraan sen viranomaisen puoleen, jonka menettelyn seurauksena hän katsoo olevansa oikeutettu saamaan vahingonkorvausta.

4

TOIMENPITEET

Annan tutkinnanjohtajalle, rikoskomisario B:lle huomautuksen lainvastaisesta menettelystä kohdan 3.4.2 perusteella.

Annan rikosylikonstaapeli C:lle huomautuksen lainvastaisesta menettelystä kohdan 3.4.2 perusteella.

Keski-Uudenmaan poliisilaitos on lausunnossaan ilmoittanut kiinnittävänsä vastaisessa toiminnassaan huomiota tiedonkulun varmistamiseen samankaltaisissa tapauksissa. Katson vielä aiheelliseksi kiinnittää asiaan erityistä huomiota ja tässä tarkoituksessa lähetän poliisilaitokselle tiedoksi jäljennöksen päätöksestäni.

Kiinnitän vanhemman konstaapelin E:n huomiota huolellisuuteen virkatoiminnassa edellä kohdassa 3.4.1 selostetun mukaisesti.

Lähetän jäljennöksen päätöksestäni lisäksi tiedoksi Kanta-Hämeen poliisilaitokselle.